

Příklad č. 1

Pan X. Y. je v současnosti občanem ČR. V období let 1922 – 1939 žil na území Podkarpatské Rusi (Zakarpatské Ukrajiny), kde provozoval jako živnostník dva hotely, sám obýval větší vilu. Po připojení území k Maďarsku mu byl veškerý tento nemovitý majetek úředně konfiskován. Přesto pan X. Y. nebyl z území Podkarpatské Rusi vyhoštěn a pobýval na jejím území až do roku 1945, přičemž po osvobození území svůj někdejší majetek převzal a užíval jej až do konce roku 1945. V prosinci 1945 optoval pro československé státní občanství a přestěhoval se do Prahy.

V dubnu 1947 podal tehdejšímu Ministerstvu vnitra ČSR přihlášku k soupisu nemovitého majetku, který na území Podkarpatské Rusi zanechal. V této přihlášce přesně specifikoval nemovitosti, které na území Podkarpatské Rusi vlastnil. V roce 1965 obdržel dopis tehdejšího Ministerstva financí ČSSR o tom, že za tento majetek mu nelze poskytnout odškodnění, resp. náhradu, neboť tomu brání ust. § 3 písm. d) vyhlášky č. 159/1959 Ú. 1.

Po přijetí restitučních předpisů v ČR, resp. v ČSFR byl pan X.Y. motivován k tomu, aby se dobral zpět svého majetku, který na Podkarpatské Rusi zanechal, ev. aby dosáhl vyplacení náhrady za tento majetek.

Otázky:

1. Zkoumejte, na základě jakých norem mezinárodního práva došlo k připojení území Podkarpatské Rusi k ČSR a jaký byl její statut v prvorepublikovém Československu.
2. Jakým způsobem došlo k přičlenění území Podkarpatské Rusi k SSSR, jak tento způsob nabývání státního území označujeme?
3. Zkoumejte podmínky uzavření smlouvy o územní cesi, včetně podmínek jejího vnitrostátního schvalování jako smlouvy upravující státní hranice ČSR. Mělo by eventuelní nedodržení těchto vnitrostátních podmínek vliv na její mezinárodněprávní platnost?
4. Podle jakých norem mezinárodního práva vzniklo panu X.Y. právo optovat státní občanství? Lze tvrdit, že panu X.Y. vzniklo subjektivní právo na poskytnutí náhrady za nemovitý majetek na základě některé normy mezinárodního práva? Pokud ano, byla taková norma v době uplatnění nároku přímo aplikovatelná ve vnitrostátním právním řádu ČSR, resp. ČSSR? Jak je tomu v případě dnešní ČR?
5. Jakým aktem bylo završeno mezinárodněprávní vyrovnání nároků mezi ČSR a SSSR?
6. Lze tvrdit, že ČSR, resp. ČSSR porušila svůj mezinárodněprávní závazek tím, že pana X.Y. neodškodnila? Na základě čeho lze takový závěr vyvozovat?
7. Domníváte se, že ČR do relevantních smluv uzavřených mezi ČSR a SSSR sukcedovala?
8. Má pan X. Y. možnost dobrat se náhrady za nemovitý majetek ještě v současnosti? Jak byste jako jeho právní zástupce postupoval(a)?
9. Bylo by možné tvrdit, že nevypořádání těchto nároků je zásahem do některého ze základních práv a svobod pana X. Y. a že současná ČR, pokud by jeho nároky nevypořádala, by porušila závazek vyplývající z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod? Pokuste se vypořádat s hledisky *ratione temporis* a *ratione materiae*.

Prameny:

Zákon č. 121/1920 Sb.

Smlouva mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině (publikováno v č. 186/1946 Sb. z. a n.)

Dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o konečném vypořádání majetkových a finančních otázek souvisejících se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny s Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou (publikováno v č. 1/1958 Sb.)

Vládní nařízení č. 8/1947 Sb.

Zákon č. 42/1958 Sb.

Vyhláška č. 159/1959 Ú. 1.

Vládní nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních (správní řád)

Vládní nařízení č. 91/1960 Sb., o správním řízení

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů

Viz též rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. 6. 2004 ve věci Broniowski v. Polsko (<http://www.echr.coe.int> nebo Soudní judikatura: přehled rozsudků ESLP č. 4/2004, str. 192)